

SPIS TREŚCI

ARTYKUŁY I ROZPRAWY

<i>Stanisław Dubisz: Z historii polsko-tureckich kontaktów językowo-kulturowych w XVI w. – od sandzaka do sędziaka</i>	7
<i>Rafał Zarębski: Z dziejów językowych kontaktów polsko-francuskich. Polszczyzna w XVII-wiecznym pamiętniku F.P. Dalairaca pt. Les anecdotes de Pologne ou memoires secrets du regne de Jean Sobieski III du nom</i>	14
<i>Małgorzata Parys: Wiersze Dobrego zdrowia rządzenie w kalendarzach astrologiczno-prognostykarskich z 1. połowy XVIII w. – styl i obrazowanie</i>	28
<i>Milena Wojtyńska-Nowotka: Zapożyczenia leksykalne w Rozprawach literackich Maurycego Mochnackiego</i>	48
<i>Sylwia Tyszka: Latynizmy w języku specjalistycznym architektury</i>	65
<i>Małgorzata Ciunovič: Kiedy człowiek staje się człowiekiem, a kiedy przestaje nim być?</i>	73
<i>Małgorzata B. Majewska: Homonimia leksykalna ograniczona terytorialnie – propozycja badawcza</i>	88

OBJAŚNIENIA WYRAZÓW I ZWROTÓW

<i>Marcin Zabawa: Pokój, bestseller, galeria, klinika – nowe neosemantyzmy w polszczyźnie</i>	104
---	-----

GRAMATYKI JEZYKA POLSKIEGO

<i>Anna Jaworska: Grammatica francuska i polska Stanisława Dąbrowskiego</i>	116
---	-----

CONTENTS

PAPERS AND DISSERTATIONS

<i>Stanisław Dubisz</i> : On the history of Polish-Turkish linguistic and cultural contacts in the 16 th c. – from <i>sandżak</i> to <i>sędziak</i>	7
<i>Rafał Zarębski</i> : On the linguistic history of Polish-French contacts. The Polish language in the 17 th -century diary by F.P. Dalairac titled <i>Les anecdotes de Pologne ou memoires secrets du regne de Jean Sobieski III du nom</i>	14
<i>Małgorzata Parys</i> : The poems of <i>Dobrego zdrowia rządzenie</i> (<i>The regimen of health</i>) in the astrological and forecasting calendars of the 1 st half of the 18 th c. – style and imaging	28
<i>Milena Wojtyńska-Nowotka</i> : Lexical borrowings in <i>Rozprawy literackie</i> (<i>Literary treatises</i>) by Maurycy Mochnacki	48
<i>Sylvia Tyszka</i> : Latin borrowings in the specialist language of architecture	65
<i>Małgorzata Ciunovič</i> : When does a human <i>become a human</i> and when does he or she <i>stop</i> being one?	73
<i>Małgorzata B. Majewska</i> : Lexical homonymy restricted to a particular territory – a research proposition	88

EXPLANATIONS OF WORDS AND EXPRESSIONS

<i>Marcin Zabawa</i> : <i>Pokój</i> (<i>a room</i>), <i>bestseller</i> , <i>galeria</i> (<i>a gallery, a shopping centre</i>), <i>klinika</i> (<i>a clinic</i>) – new neosemantisms in the Polish language	104
--	-----

POLISH GRAMMAR

<i>Anna Jaworska</i> : <i>Grammatica francuska i polska</i> (<i>French and Polish grammar</i>) by Stanisław Dąbrowski	116
---	-----

W ZESZYCIE

– Kontakty językowo-kulturowe były przyczyną wpływów języków turecko-tatarskich na polszczyznę XVI i XVII w. Były to zapożyczenia leksykalne pośrednie (przez medium języków ruskich, języka węgierskiego i niemieckiego) lub bezpośrednie; przykładem tych ostatnich jest turcyzm *sandżak*.

– W XVII wieku stopniowo kształtują się relacje między Rzeczpospolitą Obojga Narodów a Francją, czemu towarzyszą kontakty językowe; ich przykładem są m.in. wtręty polskojęzyczne w tekście pamiętnika F.P. Dalairaca, francuskiego powiernika króla Jana III Sobieskiego podczas odsieczy wiedeńskiej.

– W XVIII-wiecznych wierszach „na miesiące”, zamieszczonych w *Kalendarzu Jatrologisty i Filoartysty na rok 1725*, występują motywy średniowiecznej ikonografii gwiazdozbiorów towarzyszących znakom zodiaku, porady higieniczno-dietetyczno-medyczne oraz prognozy związane z rokiem astronomiczno-naturalnym.

– Zapożyczenia leksykalne z języków obcych, występujące w tekście *Rozpraw literackich* Maurycego Mochnackiego, obrazują dwa etapy wzbogacania języka polskiego nowymi jednostkami leksykalnymi – do końca XVIII w. oraz w okresie pierwszego 30-lecia XIX w.

– Zapożyczenia leksykalne z języka łacińskiego wchodziły w skład terminologii specjalistycznej z zakresu architektury w ciągu całego historycznego rozwoju polszczyzny, uzupełniając nazwy elementów budynków (stpol.), detali architektonicznych (śrpol.) i materiałów budowlanych (npol.).

– W ewolucji znaczenia wyrazu *człowiek* wyraźnie jest zaznaczony składnik aksjologiczny – ‘ktoś dobry’; uwzględnienie aparatu semantyki historycznej, pragmatyki i językoznawstwa kognitywnego pozwala na określenie typowych sytuacji, w których to nacechowanie występuje i w których zanika.

– Zjawiska homonimii występują również w odmianach polszczyzny ograniczonych terytorialnie; w wypadku homonimii dialektalnej można wyróżnić jej trzy typy: leksemów należących do tego samego dialektu, do różnych dialektów oraz do dialektu i polszczyzny ogólnej.

***

Historia języka polskiego – język a kultura – leksykologia – zapożyczenia leksykalne – sposoby adaptacji zapożyczeń – rozwój semantyczny wyrazów – homonimia leksykalna – homonimia dialektalna.

Red.